

Dış ticaret açığı Eylül'de yıllık bazda %268,1 oranında genişledi.

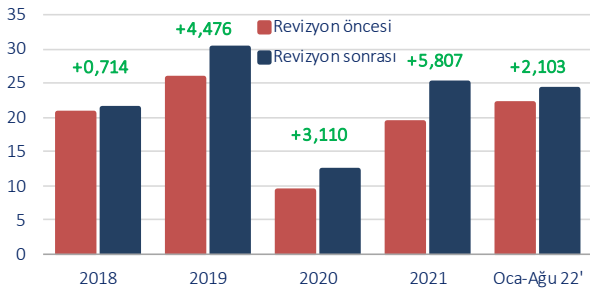
Enerji fiyatlarının yüksek seviyesi dış ticaret açığı üzerinde Eylül ayında da etkili olmaya devam etti. TÜİK verilerine göre bu dönemde ihracat yıllık bazda %9,2 genişleyerek 22,6 milyar USD, ithalat %38,1 artarak 32,2 milyar USD oldu. Böylece, dış ticaret açığı Eylül'de yıllık bazda yaklaşık 4 katına yükselerek 9,6 milyar USD seviyesinde gerçekleşti. Eylül 2021'de %88,8 düzeyinde bulunan ihracatın ithalatı karşılama oranı 2022 yılının aynı ayında %70,2'ye geriledi.

Cari işlemler hesabı Eylül'de 3 milyar USD açık verdi.

Geçtiğimiz yılın Eylül ayında 2,7 milyar USD fazla veren cari işlemler hesabı, bu yılın aynı döneminde 3 milyar USD açık verdi. Bu dönemde, net enerji ithalatı yükselen enerji fiyatlarının da etkisiyle yıllık bazda yaklaşık 2 katına yükselerek yıl genelinde olduğu gibi cari açığa yaşanan genişlemede belirleyici oldu. Bununla birlikte, turizm ve taşımacılık gelirlerindeki olumlu seyre bağlı olarak net hizmet gelirlerinin yıllık bazda 1,3 milyar USD artış kaydetmesi cari açığı sınırlandırdı.

Yılın ilk 9 ayında cari açık 38 milyar USD oldu. Net enerji ithalatı hariç tutulduğunda cari denge bu dönemde 22,9 milyar USD fazla verdi. Eylül'de 12 aylık kümülatif cari açık 39,2 milyar USD ile son 4 yılın en yüksek düzeyine ulaştı.

Net Seyahat Gelirleri (milyar USD)

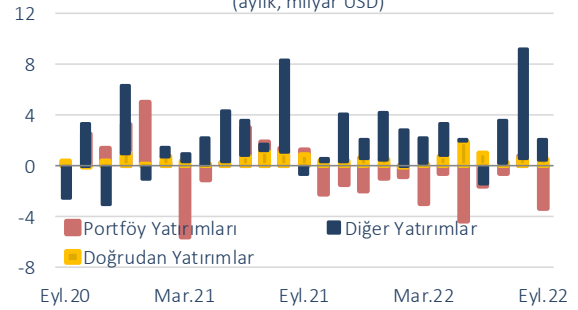
TÜİK'in Ekim ayında turizm gelirlerinde gerçekleştirdiği revizyon çalışması paralelinde 2021 yılına ilişkin net seyahat

gelirleri 5,8 milyar USD artarken, cari işlemler açığı 13,9 milyar USD düzeyinden 7,3 milyar USD'ye revize edildi. Net seyahat gelirleri 2022 yılının ilk 8 ayında da 4,5 milyar USD yukarı yönlü revize edildi.

Doğrudan yatırımlarda ılımlı görünüm...

Eylül ayında net doğrudan yatırımlar 488 milyon USD ile ılımlı bir görünüme işaret etti. Yurt dışı yerleşiklerin Türkiye'de yaptıkları doğrudan yatırımlar Eylül ayında 964 milyon USD ile son 3 ayın en yüksek düzeyinde gerçekleşti. Bu dönemde yurt içine yapılan doğrudan yatırımların 471 milyon USD'lik kısmı gayrimenkul yatırımlarından oluşurken, sermaye yatırımları 393 milyon USD düzeyinde gerçekleşti.

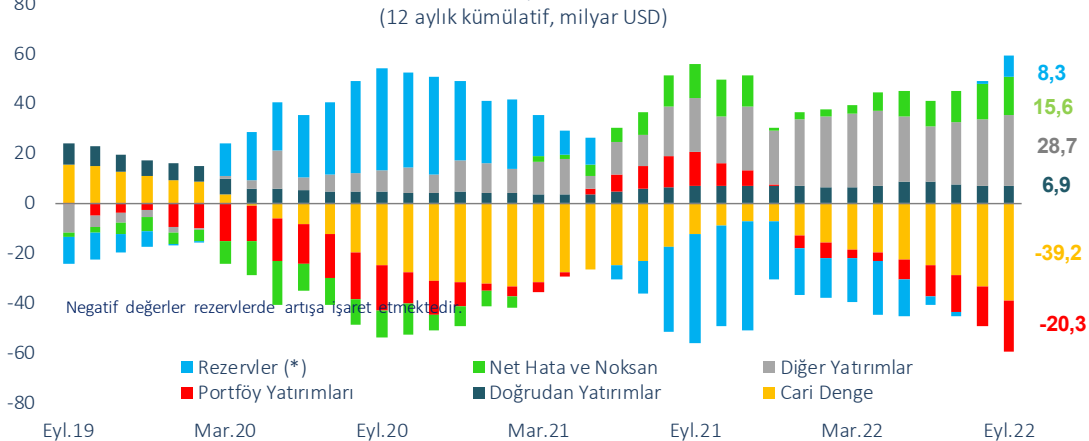
Net Sermaye Girişi (aylık, milyar USD)

Eylül ayında portföy yatırımlarında çıkış yaşandı.

Ağustos ayında yılbaşından bu yana ilk kez sermaye girişi gerçekleşen portföy yatırımlarında Eylül ayında 3,4 milyar USD ile yeniden çıkış yaşandı. Söz konusu sermaye çıkışında Genel Hükümet ile bankaların yurt dışında ihraç edilen tahvillere ilişkin yaptıkları toplam 3,6 milyar USD tutarındaki geri ödemeler rol oynadı. Eylül ayında ayrıca yurt dışı yerleşikler hisse senedi piyasasında 522 milyon USD, DİBS piyasalarında da 115 milyon USD net satış gerçekleştirdi. Yılın ilk dokuz ayında hisse senedi piyasasından 3,3 milyar USD, DİBS piyasasından 2 milyar USD çıkış gerçekleşirken, portföy yatırımlarında yaşanan toplam çıkış 14,6 milyar USD düzeyine ulaştı.

Net Sermaye Akımları (12 aylık kümülatif, milyar USD)

Kaynak: TCMB, TÜİK, Datastream

Diğer yatırımlar kaleminde sermaye girişi devam etti.

Diğer yatırımlar kaleminde net sermaye girişi Eylül'de bir önceki aya kıyasla azalmakla beraber sürdü. Bu dönemde diğer yatırımlar cari açığın finansmanına 1,6 milyar USD katkı sağladı. Eylül'de yurt içindeki bankalar nezdinde tutulan yurt dışı kaynaklı efektif ve mevduatta yaşanan 2,3 milyar USD tutarındaki artış öne çıktı. Söz konusu mevduat artışının 729 milyon USD'si yurt dışı yerleşik bankalarca, 1,6 milyar USD tutarındaki kısmı ise yurt dışı yerleşik kişilerce sağlandı. Böylece yurt dışı yerleşik kişilerce sağlanan efektif ve mevduat son 12 yılın en yüksek düzeyinde gerçekleşti. Eylül ayında yurt dışından sağlanan kredilerde bankalar 250 milyon USD, Genel Hükümet de 107 milyon USD net geri ödeme

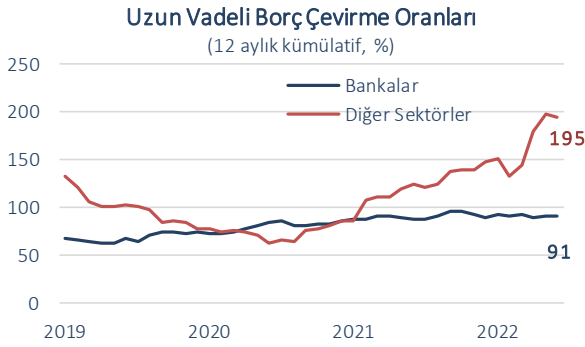
gerçekleştirdi. Öte yandan, diğer sektörlerin Eylül'de 336 milyon USD net kredi kullanımı yaptığı görüldü. 12 aylık kümülatif verilere göre, Eylül ayı itibarıyla uzun vadeli borç çevirme oranı bankacılık sektöründe %91,1, diğer sektörlerde %194,7 düzeyinde gerçekleşti.

Rezerv varlıklar Eylül'de 1,7 milyar USD azaldı.

Ağustos ayında hızlı biçimde artan rezerv varlıklar Eylül ayında 1,7 milyar USD azalış kaydetti. Böylece sene başından bu yana rezerv varlıklarda yaşanan yükseliş 1,2 milyar USD'ye geriledi. Net hata noksan kaleminde Eylül ayında 2,6 milyar USD, yılın ilk dokuz ayında 24,9 milyar USD giriş kaydedildi.

Beklentiler...

Öncü verilere göre ihracat hacmindeki ivme kaybı Ekim ayında belirginleşirken, dış ticaret açığı yıllık bazda %430 ile hızlı biçimde genişlemeye devam etti. Yüksek seyreden enerji fiyatlarına bağlı olarak dış ticaret açığı Ocak-Ekim döneminde 91,1 milyar USD'ye ulaştı. Başta ana ihracat pazarımız Euro Alanı'nda olmak üzere küresel ekonomik aktivitedeki ivme kaybı paralelinde önümüzdeki dönemde cari açığa ilişkin risklerin gündemde kalmaya devam edeceğini düşünüyoruz.

Ödemeler Dengesi

	Eylül	Ocak - Eylül		%
	2022	2021	2022	Değişim
Cari İşlemler Dengesi	-2.966	-6.068	-37.977	525,9
Dış Ticaret Dengesi	-8.097	-20.589	-68.057	230,6
Hizmetler Dengesi	6.083	22.040	37.710	71,1
Seyahat (net)	4.558	17.470	28.625	63,9
Birincil Gelir Dengesi	-947	-8.334	-7.027	-15,7
İkincil Gelir Dengesi	-5	815	-603	-
Sermaye Hesabı	-2	-63	-23	-63,5
Finans Hesabı	-355	4.529	-13.061	-
Doğrudan Yatırımlar (net)	-488	-5.562	-5.579	0,3
Portföy Yatırımları (net)	3.373	-6.392	14.626	-
Net Varlık Edinimi	-890	462	3.507	659,1
Net Yükümlülük Oluşumu	-4.263	6.854	-11.119	-
Hisse Senetleri	-522	-1.316	-3.341	153,9
Borç Senetleri	-3.741	8.170	-7.778	-
Diğer Yatırımlar (net)	-1.584	-16.317	-23.313	42,9
Efektif ve Mevduatlar	-1.217	-10.434	-17.924	71,8
Net Varlık Edinimi	1.914	2.116	5.343	152,5
Net Yükümlülük Oluşumu	3.131	12.550	23.267	85,4
Merkez Bankası	798	4.761	7.292	53,2
Bankalar	2.333	7.789	15.975	105,1
Yurt Dışı Bankalar	729	6.186	10.066	62,7
Yabancı Para	380	5.112	6.483	26,8
Türk Lirası	349	1.074	3.583	233,6
Yurt Dışı Kişiler	1.604	1.603	5.909	268,6
Krediler	-347	419	-5.425	-
Net Varlık Edinimi	-368	2.109	425	-79,8
Net Yükümlülük Oluşumu	-21	1.690	5.850	246,2
Bankacılık Sektörü	-250	-2.456	-3.219	31,1
Bankacılık Dışı Sektörler	336	4.349	8.795	102,2
Ticari Krediler	-32	33	63	90,9
Diğer Varlıklar ve Yükümlülükler	12	3	-27	-
Rezerv Varlıklar (net)	-1.656	32.800	1.205	-96,3
Net Hata ve Noksan	2.613	10.660	24.939	133,9

Kaynak: TCMB, Ticaret Bakanlığı, Datastream

İktisadi Araştırmalar Bölümü

Alper Gürler
Bölüm Müdürü
alper.gurler@isbank.com.tr

İlker Şahin
Uzman
ilker.sahin@isbank.com.tr

H. Erhan Gül
Birim Müdürü
erhan.gul@isbank.com.tr

Ahmet Berat Ocak
Uzman Yardımcısı
berat.ocak@isbank.com.tr

Dilek Sarsın Kaya
Müdür Yardımcısı
dilek.kaya@isbank.com.tr

Bütün yayınlarımıza <https://ekonomi.isbank.com.tr> adresinden erişebilirsiniz.

YASAL UYARI

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.